

Recenze

akce
extra
publikace
soutěž
výstava
workshop

R A

OMA/Progress
6. 10. 2011–19. 2. 2012
Barbican Art Gallery, Londýn
www.barbican.org.uk

Rasťo Udžan

OMA/Progress; foto: Rasťo Udžan.

Josip Plečnik: kostel Nejsvětějšího srdce Páně, Praha;
zdroj: archiv konference.

Zelené památky.

REM ZA PLEXISKLOM

Nahliadnutie do pracovného sveta architektonického zoskupenia okolo Rema Koolhaasa nám ponúka výstava OMA/Progress v londýnskom Barbican Art Gallery. Za neformálne pojatou inštaláciou stojí belgický tím Rotor, ktorý sa ohlásil už narodným pavilónom počas 12. benátskeho Bienale v roku 2010. Projekt je súčasťou série architektonických výstav v BAG. Predchádzajúce boli Alvar Aalto (2007) a Le Corbusier (2009).

Za matným plexisklom vstupu okrem dummy figurín zlepšujúcich štatistiku návštevnosti vás Remov svet pohltí číslami, farebnými grafmi a celkovým fundamentom jeho globálne zmýšľaného tvorivého uvažovania. Výstava prevzala scénu predchádzajúcej inštalácie. Fotografie, modely, štúdie sú rozmiestnené do troch zón. Prvá, verejne prístupná, obsahuje indexované projekty OMA/AMO, ktorými sa preberiete ako výberom jesenného pláňa vo veľkosklade textilu. V tejto sekcii ide celkom na odbyt predaj veľkoformátových fotografií rozostavanej CCTV v Pekingu alebo nefunkčného Maison à Bordeaux, stavby, ktorá je prezentovaná v dokumente Koolhaas Houselife od dvojice Ila Bêka a Louise Lemoine o poschodie vyššie. Po prelistovaní kníh buď o Removi, alebo od samotného autora a chvíľkovom posurfovaní databázou jeho jedinečných prednášok vám hlavný výstavný priestor priblíži 36 rokov ateliéru, v ktorom pracuje 280 architektov. Spodné podlažie má vytapetovanú miestnosť s prekopírovanou mesačnou poštou, prevažne s ázijským svetom, a premieta 3,5 miliónov obrázkov z bežného chodu kancelárie v cyklickej obmene 48 hodín. 450 objektov vrchného podlažia má prijateľnejšiu výpovednú hodnotu. Od ikonickej Casa Da Musica v Porte cez Seattle Central Library ma prekvapila rozpracovanosť štúdie Koolhaasom dlhodobo skúmaného fenoménu Lagos-Nigéria, ktorej knižná podoba nebola nikdy publikovaná. Pozornosť taktiež vzbudzuje Milstein Hall Cornell University v štáte New York a centrála bankového impéria rodiny Rotschild v Londýne. Zopár ďalších grafov a štatistik neprekvapí natoľko ako fakt, že celkový vystavený obsah pôsobí neúplne. Niekde stačí asi jeden plán, video staveniska zachytené vreckovou kamerou a maketa nosného piliera v mierke 1 : 1. Či už obsah výstavy kurátori kompenzujú pestrým blokom prednášok a doprovdných podujatí nechám na subjektívne posúdenie. ▲

Josip Plečnik a sakrální architektura
první poloviny 20. století
VŠUP v Praze
5.-6. 11. 2011
http://archifest.cz/docs/program_konference_josip_plecnik.pdf

Jiří Pometlo

HLEDÁNÍ MODERNITY

Konference na VŠUP se zaměřila na tvorbu Josipa Plečnika zasvěcenou sakrální architektuře a na místo, které jeho projekty a stavby zaujímají v celkovém dění v chrámové architektuře první poloviny 20. století.

Konference představila Plečnika jako projektanta, který považoval sakrální stavbu za nejdůležitější architektonický úkol, který se domníval, že se člověk v chrámu musí cítit bezpečně, ale který se také nebál experimentovat s moderními architektonickými technologiemi na straně jedné, stejně jako s různými koncepcemi liturgického prostoru na straně druhé.

Při porovnání Plečnikova kostela na Vinohradech a Vršovického kostela od Josefa Gočára bylo otevřeno jedno z důležitých témat překračujících analýzu díla jednoho konkrétního architekta, a totiž to, jak chápat úlohu modernity v architektuře. Přes avantgardní prvky železobetonového skeletu totiž Gočár vyšel z tradičního středověkého půdorysu. Oproti tomu Plečnik přes tradičnější pojetí výrazu architektury radikálně vysunul presbytář směrem do lodě a liturgický prostor inovoval. Kde tedy máme hledat „modernitu“ či inovativnost architekta? V přeformulování tradičního pojetí liturgického místa do jazyka moderní architektury, nebo v nově a invenčně pojetém prostoru, uchopeném tradičnějšími výrazovými prvky? V mnoha příspěvcích tak byl Plečnik nahlížen jako soupeřník architektů, kteří ve dvacátých letech minulého století experimentovali s liturgickým prostorem, a dokonce jako projektant, který v mnohém antcipoval závěry II. vatikánského koncilu. Stejně jako se prokázalo, že jeho vztah k historii – k raně křesťanské architektuře, k etruskému umění apod. – vedl při projektování k mnohdy velice soudobým realizacím.

Tento vztah k historii a také skutečnost, že mnoho Plečnikových sakrálních staveb vznikalo za neutěšené finanční situace investora, přispívaly k tomu, že architekt často začleňoval fragmenty historických chrámů do nově budované hmoty. Zde konference narazila na další velice aktuální a ožehavé téma vztahu památky a moderní architektury.

Nedostatek prostředků dále Plečnika vedl k tomu, že používal prefabrikované prvky a nahrazoval luxusnější materiál levnějším, což zdaleka neškodilo uměleckému výrazu jeho staveb. Kvalitu projektanta tak rozhodně nemůžeme odečíst z výše prostavěného rozpočtu – opět tedy veskrze soudobý námět. ▲

Mahulena Svobodová (ed.): Zelené památky.
Možnosti snižování energetické náročnosti
památkově cenných staveb
Slavonická renesanční, o. p. s., a Státní fond
životního prostředí ČR, 2011
www.zelenepamatky.cz

Petr Suske

JAK NEJLÉPE PEČOVAT O TRADICI

Publikace Zelené památky se zabývá především zateplováním budov s historickou hodnotou. Téma je doplněno o různé inteligentní technické systémy hospodaření s energiemi a využívání alternativních zdrojů energie. Na řadě konkrétních příkladů se zde otvírá otázka jak zateplovat a přitom nezničit estetickou hodnotu architektury, která se úsporami tepla v době svého vzniku nezabývala.

Snižování energetických provozních nároků starých budov je jistě záslužná činnost, stejně důležitá jako snižování energetických nároků u budov nových. A to z důvodu čistoty planety stejně jako z důvodu nezávislosti ekonomické či politické na zdrojích fosilních paliv.

Na publikaci je sympatické, že uvádí příklady ze širokého spektra přístupu k památkám. Od památkářsky fundamentálního – vše podřídít původnímu stavu – až po volný přepis do současné architektury, přebírající pouze některé, respektu hodné kvality původní stavby. Třeba objem a proporce. Připojené komentáře rozumně uvádějí kritéria, která by při úvaze o modernizaci (v tomto případě zateplení) měla být brána v potaz a jejichž respektování dává smysl celé zateplovací operaci. Považuji je za důležitá, protože „zelenost“ našich památek rozhodně nestojí pouze na jejich zateplení.

Doufám, že téma „zelených“ památek bude pokračovat a v dalším díle otevře hlouběji i další aspekty jejich zelenosti. Třeba témata, jichž se okrajově, v komentářích, dotkly Zelené památky: Jak se chovat ke starým stavbám, které sice nejsou zapsány na seznamu památek, ale které vytvářejí nedocenitelné prostředí? A naopak jak vrátit, nebo v lepším případě jak zachovat život v památkových objektech? Na závěr pro mne důležitý citát z recenzované publikace od Georga W. Reinberga: „Ekologická (zelená) architektura, která navazuje na historický koncept a která má sílu obstát v budoucnosti, nejlépe pečuje o tradici. Sebevědomě zasahovat do zástavby, vědomě vytvářet svědectví o naší době, nehledět strnule zpět na dědictví... Pečovat o tradici neznamená uctívat popel, ale předávat jiskru.“ ▲